

نقش زنان در زنده ماندن ایمان

احمد عبدالتیان | در ادامه مرور سوره های قرآن کریم به سوره مبارک «بروج» (برج ها) رسیدیم و آیات ۱ تا ۹ را باهم تلاوت کردیم. خداوند متعال در آیات ۱۰ تا ۱۶ این سوره می فرماید: «همانا کسانی که مردان و زنان باایمان را موردآزار و شکنجه قرار دادند و توبه نکردند، برای آنان عذاب دوزخ و همچنین عذاب سوزان است. همانا برای کسانی که اهل ایمان و عمل صالح هستند، باغ هایی بهشتی است که نهرها از زیر آن جاری است، این است رستگاری بزرگ. همانا قهر و مجازات پروردگار ت شدید است. بی تردید اوست که [آفرینش را] آغاز می کند و بازمی گرداند و هم اوست بخشنده و دوستدار [مؤمنان]. صاحب عرش و دارای مجد و عظمت. آنچه اراده کند، حتما انجام می دهد.»

نکته اول این آیات این است که در حوادث تلخ و سخت تاریخ، همواره زنان و مردان مؤمن درکنار یکدیگر بوده اند و نقش زنان در حرکت های اصلاحی و انقلابی، فراموش نشدنی است و ستمگران جنایتکار نیز، آنان را همچون مردان آزار و شکنجه می کردند. نکته بعدی اینکه قهر و غلبه الهی به گونه ای است که هیچ کس و هیچ چیز نمی تواند مانع آن شود و شکنجه گران تاریخ، مورد قهر الهی هستند، اما خداوند حتی شکنجه گرانی که مؤمنان را می سوزانند، دعوت به توبه کرده است. راه توبه همواره باز است. برای هیچ کس بن بست وجود ندارد و یاس از رحمت خدا ممنوع است. همچنین در این آیات، قدرت خداوند بر آفریدن و بازگرداندن بادآوری می شود و اینکه علاوه بر آفریدن، تدبیر و فرمانروایی همه چیز در اختیار اوست. او هم قهر دارد و هم مهر؛ هیچ چیز مانع اراده او نیست و قهر و مهر الهی محدودیتی ندارد.

حکمت

استخاره، راه فرار از تصمیم گیری نیست

علیرضا وکیلی| بعضی تصمیم ها ساده اند؛ اما بعضی انتخاب ها آن قدر مهم اند که آدم را ساعت ها و روزها درگیر می کنند. ازدواج، انتخاب شغل، تغییر مسیر زندگی یا تصمیمی که آینده خانواده را تحت تأثیر قرار می دهد. از همین جنس اند. در چنین موقعیت هایی گاهی آن قدر میان گزینه ها می مانیم که نه می توانیم تصمیم بگیریم و نه آرامش داریم.

امیرالمؤمنین^(ع) در ادامه سفارش های خود به امام حسن^(ع)، راهی برای مواجهه با این موقعیت ها یادآوری می کند: از خدا طلب خیر کن. حضرت می فرماید: «وَأَكْبِرِ الْإِسْتِخَارَةَ»؛ بسیار از خدا طلب خیر کن. این عبارت کوتاه، پس از سفارش به اخلاص در خواستن از خدا آمده است؛ گویی انسان درکنار دعا برای رسیدن به خواسته هایش، باید خیر واقعی را هم از پروردگار بخواهد. اما طلب خیر به این معنا نیست که مسئولیت فکر و انتخاب را کنار بگذاریم. کسی که قصد ازدواج دارد، باید درباره اخلاق، تناسب ها و شرایط زندگی تحقیق کند؛ کسی که می خواهد سرمایه گذاری کند، باید خطرها و توان مالی خود را بسنجد، و کسی که می خواهد شغلی را انتخاب کند، باید درباره آینده آن اطلاعات به دست بیاورد. نمی توان بدون بررسی و مشورت تصمیم گرفت و بعد انتظار داشت استخاره همه

مسئولیت انتخاب را از دوش ما بردارد. استخاره در معنای اصلی خود، طلب خیر از خداست؛ یعنی از پروردگار بخواهیم ما را به سوی آنچه خیر است، هدایت کند. استخاره به معنای رایج آن، یعنی طلب راهنمایی از طریق قرآن یا تسبیح، نیز آداب و شرایط خود را دارد و نباید جای تحقیق و مشورت را بگیرد. گاهی مشکل ما این نیست که راه را نمی شناسیم، مشکل این است که از پذیرفتن مسئولیت انتخاب می ترسیم. می خواهیم کسی یا چیزی به جای ما تصمیم بگیرد تا اگر نتیجه خوب نبود، خودمان را مقصر ندانیم. اما سفارش امام^(ع) را می توان این گونه فهمید که انسان در تصمیم هایش هم اهل تدبیر باشد و هم نیاز خود به هدایت الهی را فراموش نکند.

پس وقتی میان دور راه مانده ایم، ابتدا اطلاعات جمع کنیم، با افراد آگاه مشورت کنیم، توان و شرایط خود را بسنجیم و سپس از خدا خیر بخواهیم. اگر هم نتیجه مطابق انتظارمان نبود، به جای سرزنش خود یا دیگران، از تجربه اش برای انتخاب های بعدی استفاده کنیم.

احکام

حکم خرج کردن عیدی کودکان توسط پدر و مادر

سمانه رضوانی| یکی از پرسش های رایج در خانواده ها این است که تکلیف مبالغی که به عنوان عیدی به فرزندان داده می شود، چیست و آیا پدر و مادر می توانند آن را در امور جاری زندگی مصرف کنند یا خیر. این مسئله از آن جهت اهمیت دارد که عیدی معمولاً به کودک تعاق می گیرد، اما اداره اموال کودک برعهده ولی شرعی اوست. بنابراین باید دید حدود اختیارات ولی در تصرف این مال چیست و آیا مصرف آن در مخارج زندگی با ضوابط شرعی سازگار است یا نه.

شهید آیت الله العظمی سیدعلی خامنه ای

مبالغ عیدی که به فرزندان غیربالغ پرداخت می شود، اگر پدر یا جد پدری به عنوان ولایت بر کودک، آن را قبض کرده باشد، ملک کودک محسوب می شود و ولی کودک (پدر یا جد پدری) می تواند در مال او به گونه ای تصرف کند که مفسده ای برای کودک نداشته باشد. بلکه احتیاط در این است که مصلحت کودک را مراعات کند.

آیت الله العظمی ناصر مکارم شیرازی

می توان هدیه کودک را صرف مخارج خود او نمود.

آیت الله العظمی سید موسی شبیری زنجانی

اگر به مصلحت فرزند باشد، ولی شرعی می تواند تصرف کند. در تصرف پدر یا جد پدری عدم مفسده کافی است.

جمع بندی

عیدی کودک در حکم مال اوست و پدر و مادر نمی توانند آن را به دلخواه و بدون ضابطه در امور جاری زندگی مصرف کنند. آنچه میان مراجع مشترک است، این است که تصرف در این مال باید با رعایت حال کودک و بدون مفسده باشد. برخی مراجع مصلحت کودک را شرط دانسته اند و برخی عدم مفسده را کافی شمرده اند. همچنین مصرف عیدی در مخارج خود کودک جایز شمرده شده است. بنابراین مصرف عیدی در هزینه های عمومی خانواده تنها در صورتی مجاز است که با مصلحت یا عدم مفسده برای کودک همراه باشد و از حدود ولایت شرعی خارج نشود.

شکرگزاری

شنبه

۲۴ مهر ۱۴۰۵
۹ جمادی الاول ۱۴۲۸
شماره ۲۸۸

۱۴

مهرماه

توصیه های آیات و روایات برای افزایش رزق و روزی

میان برهای آسمانی برای گشایش های زمینی

گزارش آینه مستقیمی اگرچه در محاسبات دنیایی و با دودوتا چهارتای مادی، عایدی و درآمد و دارایی انسان بسته به میزان کار و درآمد او باید باشد. در منطق آسمان و آموزه های دینی، عوامل مختلفی به داشته های آدمی یا همان رزق و روزی او ضریب می دهد و چه بسا داشته های کم و اندک که کارهای بزرگ می کند. جالب آنکه دستورالعمل های ساده ای وجود دارد برای آنکه درهای رزق و روزی به روی ما باز شود.

تقوا کنید، پول دار شوید

تقوای الهی و پرهیز از گناهان، دیگر راهی است که قرآن برای دستیابی به رزق و روزی آن را تجویز کرده است، چنان که در آیات ۲ و ۳ سوره مبارکه طلاق می فرماید: «هرکس تقوای الهی پیشه کند، خدا راه خروجی برای او قرار می دهد و از جایی که گمان نبرد به او روزی می دهد.» و در آیه ۹۶ سوره مبارکه اعراف تأکید می کند: «اگر مردم شهرها ایمان آورده و پرهیزکاری پیشه کرده بودند، برکت های آسمان و زمین را به رویشان می گشودیم.» این تصریح قرآن به خوبی نقش پرهیز از گناهان در سرنوشت های مادی و معنوی ما را نشان می دهد و این واقعیت را بیان می کند که بسیاری از اوقات، این خود ما هستیم که با رفتارها و گناهان، درهای روزی را به روی خود می بندیم.

روزی به تلاش بسته است

در آموزه های اسلامی، رزق و روزی فقط به امور مادی محدود نمی شود؛ بلکه نعمت های معنوی مانند محبت خدا و اهل بیت^(ع)، توفیق بندگی، سلامتی و عافیت را نیز دربرمی گیرد. بااین حال، منابع دینی راهکارهای متعددی برای افزایش و برکت روزی پیش پای ما گذاشته اند. مهم ترین عامل در افزایش روزی، تلاش و پشتکار همراه با تخصص است. قرآن کریم می فرماید: «وَجَعَلْنَا الْفُتُوحَ مَقَاشًا؛ ما روز را برای تلاش و کار شما قرار دادیم» (سوره نیا، آیه ۱۱). کسب روزی حلال از دیگر راه هایی است که رزق و روزی را افزایش می دهد. قرآن در این باره می فرماید: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا»؛ ای مردم، از هرچه که روی زمین است، از حلال و پاکیزه آن بخورید (سوره بقره، آیه ۱۶۸).

سحرخیزی رزق را می گشاید

نماز شب که امام صادق^(ع) درباره آن فرمودند: «نماز شب روزی را جلب و گسترش می دهد»، (میزان الحکمه، ۱۷۶۳)، بیداری در بین الطلوعین چنان که امام رضا^(ع) در تفسیر آیه «فَالْمُفْشِقَاتُ أَفْزَأُ» (ادریات، آیه ۴) فرمودند: «فرشتگان هنگام بین طلوع فجر و طلوع خورشید، رزق و روزی بنی آدم را تقسیم می کنند؛ پس هرکس در این هنگام بخوابد، از روزی خود محروم شده است» (من لایحضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۴)، خوش اخلاقی و نیکی به خانواده که به فرموده امیرالمؤمنین^(ع) «کنج های روزی در آن نهفته است اغرالحکم، ج ۸۴۴)، و ذکر و دعا و استغفار، از نسخه های کارآمد و گره گشایی است که در روایات و آموزه های دینی ما، برای گشایش رزق و معیشت به آن ها توصیه کرده اند.

با صله رحم پول دار باشید

در منطق دین، برخی رفتارها هستند که به رزق و روزی ضریب خاص می دهند و به تعبیری، درهای نعمت را به روی انسان می گشایند؛ از جمله آن ها صله رحم است. امام صادق^(ع) در این باره فرموده اند: « صله رحم، انسان را خوش اخلاق، باسخاوت و پاکیزه جان می نماید و روزی را زیاد می کند و مرگ را به تأخیر می اندازد» (کافی، ج ۲، ص ۱۵۱). امام حسین^(ع) نیز فرمودند: «هرکه خوش دارد مرگش به تأخیر افتد و روزی اش افزون شود، با خویشانش پیوند برقرار کند»

دستورالعمل های روایی

بزرگان نیز در دستورالعمل های روایی، راهکارهای جالبی را برای کسب رزق و روزی از طریق ارتباط با خدا توصیه کرده اند. آیت الله العظمی بهجت (قدس سره) در توصیه برای افزایش رزق و روزی و رفع مشکلات مالی می فرمودند که «پس از نماز صبح این دعا را تکرار کنید و پیش و پس از آن صلوات بفرستید تا ان شاء الله فرج حاصل گردد»؛ اللَّهُمَّ أَفْغِنِي بِخَلَاكِ عَنْ خَرَامِكَ وَبِفَضْلِكَ عَنْ سُوءِكَ؛ خدایا! مرا به وسیله حلالت از حرمت بی نیاز کن، و با فضل خودت، از هرچه غیر خودت بی نیاز گردان.

غفلتی که ما را فقیر می کند

همان طوره که برخی رفتارها به افزایش رزق و روزی کمک می کند، در مقابل انسان می تواند با دوری از یاد خدا و گناه و پرهیز از صله رحم و... درهای نعمت و رزق را به روی خود ببندد. چنان که قرآن در آیه ۱۲۴ سوره مبارکه طه می فرماید: «وَمَنْ أَغْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا» یعنی هرکس از یاد خدا روی گردان شود، معیشت او تنگ خواهد شد. این آیه اهمیت و تأثیر یاد خدا در زندگی مادی و معنوی انسان را نشان می دهد و یادآور می شود درگیری و مشغول شدن به زندگی به بهانه کسب درآمد و بهتر شدن وضعیت معیشت اگر با فراموشی خدا همراه شود، اتفاقاً تأثیر عکس دارد.

شکرگزاری، دیگر راه افزایش رزق و روزی است

صدقه و انفاق و احسان در حق دیگران، دیگر راهی است که ما را به روزی و رزق فراوان می رساند. امیرالمؤمنین^(ع) فرمودند: «فرود آمدن روزی را با صدقه بخواهید» (نهج البلاغه، حکمت ۱۲۳)، خداوند نیز در آیه ۹۲ سوره آل عمران می فرماید: «هرگز به مقام نیکوکاران نخواهید رسید، مگر آنکه از آنچه دوست دارید انفاق کنید.» شکرگزاری، دیگر راه افزایش رزق و روزی است و درهای نعمت را به روی انسان می گشاید؛ «لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ؛ اگر شکر نعمت کنید، قطعاً بر نعمت های شما می افزاییم» (سوره ابراهیم، آیه ۷). و از همه مهم تر توکل به خداست که قرآن خود وعده می دهد هرکس به خدا توکل کند، خدا بارش کافی است: «وَمَنْ تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ»؛ هر کس به خدا توکل کند، خدا او را کافی است (سوره طلاق، آیه ۲). رسول خدا^(ص) نیز فرمودند: «هر کس صد درصده به سوی خدا برود، خدا او را نکایت می کند.» (الکافی، ج ۲، ص ۱۳۹).

مثل طعم قرمه سبزی خانه مادر بزرگ (بخش اول)

بررسی برخی از رازهای چشیدن شیرینی و طعم ماندگار نماز

دل زنده دارد؛ چراکه حقیقت نماز، یاد خداست؛ «أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي» (طه: ۱۴). اگر روح روان نمازگزار به منبع هستی بخش متصل شود، گویی باتری محدود خود را به یک شارژر همیشگی وصل کرده است. انسان در این میدان شکرگزاری و اظهار ادب، تمام نیرو و انرژی خود را باز یابی می کند. او برگری است متصل به درختی تنومند، قد رتمند و پرمثمر، قطره آبی است در اقیانوس بی کران. دیگر خیالی آسوده دارد. نه خشکی در راه است و نه پژمردگی و تا زمانی که به یاد اوست، در آرامش مطلق به سر می برد.

راز ماندگاری طعم شیرین نماز

باید با شناخت ظرفیت های نماز و درک اینکه چه بستر و ماراتنی برای پرواز است، از آن بهره برد و غافل نشد. اینکه اولیای الهی در تمام شبانه روز به این عبادت پناه می بردند، نشان دهنده ظرفیت شگفت انگیز این مسیر است. قرآن کریم علت دشواری نماز را به صراحت بیان کرده است: «وَأَنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ؛ همانا نماز بس سنگین و دشوار است، مگر برای خاشعان» (بقره، ۴۵). باید به کوچکی و نیاز و فقیر بودنمان باور داشته باشیم. زندگی بدون ذکر و یاد خداوند، بدون انجام وظیفه در محضر او، گرفتار در باتلاق خفه کننده و تاریکی کوچه بن بست است.

سال ها طعمش از یاد نمی رود.

حال چه باید کرد تا انسان، شیرینی نماز را نیز بچشد، از آن خسته نشود و حالش با آن خوب باشد، سجاده پهن کند، باشتیاق وضو بگیرد و اذان و اقامه بگوید؟ به راستی چرا نماز خواندن سخت است؟ چرا برای برخی افراد تکراری می شود؟ طعم واقعی نماز چیست و چه کنیم تا مشتاق این عبادت باشیم؟

● تشریف به محضر خداوند مهربان، نه صرفاً ادای یک تکلیف یکی از مهم ترین عوامل در برقرار نشدن ارتباط با نماز، نا آگاهی از تأثیر آن بر ادامه زندگی است. بسیاری از افراد نمی دانند در برابر چه کسی ایستاده اند، با چه کسی سخن می گویند، چه می خوانند، هدف از نماز چیست و چرا خداوند این برنامه عبادی را طراحی کرده است. اگر نگاه ما به نماز، «تشریف به محضر خداوند مهربان» باشد نه صرفاً «ادای یک تکلیف»، انگیزه مان برای انجام هرچه بهتر این عمل عبادی دو چندان می شود. فهم این حقیقت که خداوند هیچ نیازی به نماز نمازگزار ندارد و این خود انسان است که صد درصد از آن سود می برد، آدمی را وارد میدانی می کند که با توجه بیشتری به اقامه نماز بپردازد. نمازگزار با کسبی وارد گفت وگو می شود که به او تعلق دارد، از اوست و بدون او هیچ است. تمام عیار و ارزش انسان در این است که لحظه ای با او باشد، به او توجه کند و یادش را در

خیلی از ما دوست داریم که اهل نماز باشیم اما نتوانسته ایم انگیزه های درونی خود را برای ملازم گشتن با این عبادت بزرگ تقویت کنیم و یکی از دلایل مهم برای این امر، درک سطحی ما از این عبادت و دست نیافتن به معنا و بهره های عظیم این عمود دین است.

همان طور که خوراکی های لذیذی مانند گوشت، برنج و مرغ پخته شده غذاهای نفیس و دوست داشتنی جسم هستند، نماز نیز غذای روح و جان انسان است؛ حال سؤال اساسی این است که برای چشیدن طعم شیرین نماز و تبدیل آن از یک «تکلیف سنگین» به یک «غذای لذت بخش و طعم ماندگار و شیرین» برای روح و جان چه باید کرد؟ انسان از خوردن غذای جسم لذت می برد، حالش خوب می شود، به آرامش می رسد و طبیعی است که دوباره سراغ

همان غذا برود. از آن تعریف می کند، به دیگران پیشنهادش می دهد، طعمش زیر زبانش می ماند و خاطره ای خوش در ذهنش ثبت می شود. او با شوق سر سفره می آید، نشاط می یابد و به کم، قانع نمی شود، درست مثل طعم قرمه سبزی خانه مادر بزرگ یا کباب مخصوصی در یک شهر و منطقه خاص با نان و ریحان که

حجت الاسلام والمسلمین آیت الله العظمی محمد تقی مصباح
استاد حوزه و دانشگاه

درنگ